

NOVA UNIVERSITY

NOVA SCHOOL OF BUSINESS AND ECONOMICS

II INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

**THE MODERN TRENDS IN THE DEVELOPMENT
OF BUSINESS SOCIAL RESPONSIBILITY**

June 29th, 2018

Proceedings of the Conference

Part I

**Lisbon, Portugal
2018**

Organising Committee

Traça Daniel	Professor, Ph.D in Economics, Dean at Nova School of Business and Economics, Universidade Nova, Lisbon, Portugal;
Hélder Ferreira Vasconcelos	Professor, Dr. of Economics, NOVA School of Business and Economics, Lisbon, Portugal;
Bogoyavlenska Yuliya	Ph.D, Assistant Professor in Economy, Department of Personnel Management and Labour Economics Zhytomyr State Technological University, Ukraine;
Martina Diesener	Professor, Dr. of Economics, Head of Faculty of Economics and Management Science, Universitat Leipzig, Germany;
Natia Gogolauri	Professor, Dr. of Economics, Head of Faculty of Business Sul Khan-Saba Orbeliani Teaching University, Georgia;
Pilelienė Lina	Dr. of Management and Administration, Associate Professor of Marketing, Department of Marketing, Vytautas Magnus University, Lithuania;
Shaposhnykov Kostyantyn	Professor, Dr. of Economics, Head of Black Sea Research Institute of Economy and Innovation, Ukraine;
Yuliana Dragalin	Ph.D, Dr. of Economics, As. Professor, Dean of Faculty of Economic Sciences, Free International University, Moldova.

II International Scientific Conference The Modern Trends in the Development of Business Social Responsibility, Part I, June 29th, 2018. Lisbon, Portugal.
140 pages.

CONTENTS

ECONOMIC THEORY AND HISTORY OF BUSINESS SOCIAL RESPONSIBILITY

Березянюк Т. В. ОНТОЛОГІЯ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ГЕНЕЗА ТА НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ.....	1
Виноградчий В. І. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ РЕГІОНУ ЯК «ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ»	5
Ковтун В. П. ПЕРЕДУМОВИ АКТУАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	8
Chyrak I. M. THE MACROECONOMIC AND MACROFINANCIAL INSTABILITY IN THEORIES OF ECONOMIC GROWTH	11

CURRENT INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS IN SOCIAL RESPONSIBILITY CONTEXT

Бабанська О. В. ІНСТРУМЕНТИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В УКРАЇНІ.....	14
Ballack E. INSTITUTIONAL FACTORS OF INTEGRATION INTERACTION BETWEEN MEMBER STATES OF INTEGRATION GROUPS OF THE ARAB REGION	16
Цибуляк А. Г. ПРІОРИТЕТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ	19
Chuzhykov A. V. SOCIAL RESPONSIBILITY OF THE GLOBAL MEDIA BUSINESS	22
Shymanska K. V. MIGRATION OF HIGHLY SKILLED WORKERS AND COUNTRIES' READINESS FOR THE FUTURE	24

ECONOMICS AND MANAGEMENT OF NATIONAL ECONOMY, THE SOCIAL RESPONSIBILITY OF NATIONAL MODELS OF ECONOMIC SYSTEMS

Бойко В. С. УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ	27
Довбенко Т. О., Довбенко В. С. ПОКРАЩЕННЯ СИСТЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ ОХОРОНИ ПРАЦІ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ.....	30
Ємцев В. І., Ємцева Г. Ф. СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ЗРОСТАННЯ ОБСЯГІВ ЕКСПОРТУ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ	33

Клочко Т. А. УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ СТІЙКІСТЮ НА ОСНОВІ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ	36
Ложачевська О. М., Григоренко Р. В. ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО МАРКЕТИНГУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АВТОСЕРВІСУ	39
Манзій О. П. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УПРОВАДЖЕННЯ РЕФОРМ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	42
Мариненко В. О. ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ДОХОДІВ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	44
Мороз О. В., Благодир Л. М., Філатова Л. С. КОНЦЕПТИ РИНКУ І КОНКУРЕНЦІЇ В СОЦІОЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	47
Письменна О. Б. ЕНЕРГЕТИЧНА БЕЗПЕКА – ЗАПОРУКА НАЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	50
Стройко Т. В., Рехтега О. М., Рехтега І. І. АДАПТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЛОКАЛЬНИХ МОДЕЛЕЙ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ	53
Фатюха Н. Г. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ	56
Cisko L. ECONOMIC VIEW ON PHENOMENON CALLED CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY	58
Шедяков В. Е. СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧЕСКИЕ ИНСТИТУТЫ КАК ФАКТОР МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ.....	61
BUSINESS, TRADE AND BUSINESS CULTURE IN SOCIAL RESPONSIBILITY CONTEXT	
Андрющенко К. А. ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЗНАННЯ ГЕНДЕРНИХ АСПЕКТІВ В ПІДПРИЄМНИЦТВІ	65
Германюк Н. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ	67
Дубіщев В. П., Григор'єва О. В. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ У РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ІНТЕГРОВАНОГО РОЗВИТКУ МІСТ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	70
Parkhaieva N. V. THE SYSTEM OF SELLING GOODS IN THE FMCG SEGMENT IN THE UKRAINIAN MARKET	73
Решетило В. П., Можайкіна Н. В. МЕНТАЛІТЕТ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ	74

Чичуліна К. В. НАПРЯМИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ У МЕБЛЕВІЙ ІНДУСТРІЇ.....	77
Sharosnnykov K. S. FEATURES OF FOOD INDUSTRY DEVELOPMENT IN UKRAINE.....	81

BUSINESS ECONOMICS AND CORPORATE GOVERNANCE: ISSUES COMPETITIVENESS IN THE SOCIAL RESPONSIBILITY CONDITIONS

Васюткіна Н. В., Кондратюк О. І. РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ – ШЛЯХ ДО ЗРОСТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯННОЇ ЕКОНОМІКИ	84
Верескля М. Р., Михаліцька Н. Я. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	87
Vovk O. V., Zahoretska O. Ya., Lesyk L. I. WASTE UTILIZATION MONITORING. UKRAINIAN EXPERIENCE BASED ON CIRCULAR ECONOMY.....	90
Гриценко С. І. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЛОГІСТИЧНОГО ЛАНЦЮГА В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ	93
Kubareva I. V., Maliarchuk O. H., Pohuda N. V. LEADERSHIP AND EFFECTIVE COST MANAGEMENT AS THE COMPONENTS OF CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY	936
Дарчук В. Г., Згурська О. М., Литвинова О. В. ПОЗИЦІОНУВАННЯ РОЗРОБНИКІВ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З УКРАЇНСЬКИМ КОРИННЯМ НА СВІТОВИХ РИНКАХ ІТ РІШЕНЬ	99
Маказан Е. В. ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ КОРПОРАТИВНОЙ КУЛЬТУРЫ ПРЕДПРИЯТИЙ НА НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА.....	102
Маруненко N. Yu. BUSINESS ACTIVITY IMPACT ON SOCIETY, ENVIRONMENT AND ECONOMY	105
Поляков П. А. ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА.....	106
Россинская Л. В. ОСОБЕННОСТИ ОЦЕНКИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКОГО ПОДХОДА В СИСТЕМЕ МАШИНОСТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ.....	109
Семененко Т. М. ОПТИМІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ.....	113
Сінческул І. Л., Димченко О. В. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО ТЕПЛОПОСТАЧАННЯ МІСТА: КОНКУРЕНЦІЯ ТА СТЕЙКХОЛДЕРИ.....	115
Філіпішина Л. М., Богаченко С. Ю. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ЯК СКЛАДОВОЇ ІННОВАЦІЙНОГО УПРАВЛІННЯ	117

SOCIAL AND RESPONSIBLE MANAGEMENT OF HUMAN CAPITAL FORMATION

Zhanabay Beksary

ANALYSIS OF CORPORATE CULTURE IMPACTING OVERALL PERFORMANCE..... 121

Zhuravlova Yu. O.

«EUROPE-2020» STRATEGY AS AN IMPORTANT PRIORITY
OF ECONOMIC DEVELOPMENT 125

Олійник О. С.

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ
ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА..... 128

Polous O. V.

FEATURES OF THE USING REFRAMING IN THE MANAGEMENT
OF HUMAN CAPITAL OF THE ENTERPRISES IN AVIATION SECTOR 131

представників державних органів, бізнес-структур та міждисциплінарного наукового співтовариства. Дана кооперація дозволить здійснити всебічні фундаментальні дослідження особливостей чоловічого та жіночого підприємництва та менеджменту і інтегрувати кращі концепції в систему підприємницької та управлінської діяльності з врахуванням національних особливостей.

Література:

1. Georgellis, Y. and H. Wall (2005), 'Gender differences in self – employment'. *International Review of Applied Economics* 19, pp. 321-337.
2. Kim G. (2007), 'The analysis of self-employment levels over the life-cycle'. *Quarterly Review of Economics and Finance* 47(3), p. 397.
3. Mises L. (1949), *Human Action: A Treatise in Economics*. Chicago: Henry Regnery Company.

Германюк Н. В., к.е.н.,
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ

Сьогодні, в трансформаційний період розвитку, під час активізації інтеграційних процесів важливим орієнтиром для України є визначення місця та ролі соціальної відповідальності бізнесу в суспільстві. Остання підвищується та регулюється як державними установами і міжнародними організаціями, так, безпосередньо, підприємцями і громадянами. Насамперед, це пояснюється розширенням механізму підтримки поповнення людського капіталу, збалансуванням суспільних взаємозв'язків, задоволенням зростаючих потреб особистості у форматі економічного прогресу – з метою вирішення поточних соціальних проблем і забезпечення господарської стійкості та динамічності соціуму.

Головними двигунами, що сприяють встановленню економічної злагоди в країні, виступають правила та інститути, які обмежують поведінку суб'єктів підприємництва і, одночасно, формують оптимальне середовище для їх ефективної взаємодії. З часом господарські взаємовідносини починають вимагати інноваційного розвитку, а також зростання обсягів інвестицій з метою впровадження науково-технічних досягнень у підприємницьку діяльність [1].

В цілому, стійкому економічному розвитку держави сприяє високий ступінь суспільної культури, удосконалення соціально-політичних інститутів, наявність стратегічного планування. Наголосимо, що у цивілізованих країнах бізнес-діяльність здійснюється за сучасними «правилами гри», які спираються на традиції минулого, моральні цінності та базові засади ділової культури.

Структура підприємницького середовища в Україні характеризується інтегрованістю і наявністю безлічі складових, серед яких доцільно виділити наступні: 1) чинні закони та нормативно-правові акти; 2) неформальні правила; 3) методи виявлення правопорушень; 4) процес застосування санкцій до правопорушників (табл. 1).

Таблиця 1

Головні структурні елементи підприємницького середовища

Складові елементи підприємницького середовища	
Закони та нормативно-правові акти	Конституція України; Господарський кодекс; Цивільний кодекс; Податковий кодекс; закони «Про підприємництво», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців», «Про ліцензування видів господарської діяльності» і т. і.
Неформальні правила	Суспільні звичаї, традиції, стереотипи мислення, принципи поведінки
Методи виявлення правопорушень	Засоби ефективного управління, постійний моніторинг ситуації, використання сучасних технологій, якісний аудит та перевірка звітності
Застосування санкцій до правопорушників	Відшкодування збитків, штрафні санкції, оперативно-господарські санкції; адміністративно-господарські санкції

Усі названі компоненти тісно пов'язані та перетинаються між собою. Діючи у сукупності, вони гарантують ефективне функціонування державної економіки. Зауважимо, що офіційні та неформальні правила виявляються як у внутрішньому середовищі компанії, так і в зовнішньому.

На наш погляд, сьогодні для успішного зростання будь-якої організації в конкурентному просторі доцільними є: приваблення високопрофесійного персоналу; створення позитивної репутації компанії; покращення якості товарів і послуг, що пропонуються, насамперед, за рахунок інновацій (в тому числі соціальних). Все перелічене комплексно сприяє зростанню загальної конкурентоздатності організації.

Насправді, підприємницька діяльність може бути успішно показовою лише за наявності науково-технічних перетворень у внутрішньому середовищі компанії. При цьому, найбільш важливим компонентом ділової активності організації має бути зростаюча соціальна відповідальність бізнесу.

Загалом, соціальну відповідальність у підприємстві можна визначити як ділову активність, що застосовує ефективні методи для отримання прибутку, не шкодячи людині та природі, а інколи – як діяльність, що виконує певні соціальні державні функції у галузі охорони здоров'я, культурному зростанні країни та захисті довкілля тощо [2].

Стратегічне забезпечення розвитку соціальної відповідальності в Україні, головним чином, зорієнтоване на втілення провідних засад політики держави та визначає напрями діяльності урядових виконавчих установ і органів місцевого самоврядування щодо побудови оптимальних умов для підвищення ступеня соціальної відповідальності у вітчизняному підприємстві [3].

Тепер відбувається процес взаємодії уряду з бізнесом, спричинений переходом країни до сталого економічного розвитку з євроінтеграційним

спрямуванням щодо подальшого прогресу. При цьому, спостерігаються достатньо гармонійні стосунки між бізнесом і соціумом, що дозволяє підвищити їх загальну відповідальність, сприяючи стабілізації умов усестороннього процвітання держави.

Протягом останніх років у провідних країнах світу відбувається суттєве зростання рівня соціальної відповідальності бізнесу, що виявляється у свідомому відношенні підприємців до соціально необхідних вимог – моральних цінностей, етичних норм; в аналізуванні можливих наслідків власної активності – у масштабах держави, суспільства, людини.

Соціальна відповідальність суб'єктів господарювання базується на добровільних засадах діяльності державних та приватних підприємств, орієнтуючись на: дотримання високих соціальних стандартів у взаємостосунках з персоналом; зведення до мінімуму негативного впливу довкілля; формування збалансованих відносин між соціумом, урядом та бізнесом; поліпшення результатів підприємницької діяльності у довгостроковій перспективі тощо.

Можна сказати, що у сучасних інтеграційних умовах розвитку соціальна відповідальність являє собою певну традицію, якій намагається слідувати значна кількість компаній. Її дослідженням займаються як державні установи країн, так і відомі міжнародні організації, що виявляється у розробці фундаментальних стандартів останньої та головних напрямів зі стимулювання господарюючих суб'єктів до неї.

Відмітимо, що у форматі країн-членів ЄС розроблені та функціонують урядові програми стосовно заохочення до соціальної відповідальності бізнесу, в яких відповідними органами визначається його соціально-відповідальна поведінка. Це поєднує державні та приватні підприємства, особливо, під час вирішення складних завдань.

Отже, соціальна відповідальність бізнесу в країнах ЄС торкається таких важливих питань як: дотримання прав людини; виконання законодавчих вимог; ділова культура та етичні принципи; охорона довкілля; співпраця із зацікавленими сторонами – колегами, покупцями, постачальниками, інвесторами; врахування міжнародних стандартів ділової поведінки; прозорість, підзвітність тощо.

Таким чином, подальший розвиток економіки, досягнення коротко- і довгострокових цілей підприємств вимагають дотримання базових принципів ділової культури та підвищення рівня соціальної відповідальності бізнесу, що забезпечується виявленням моральних людських цінностей. Тому, на нашу думку, держава повинна максимально сприяти впровадженню концептуальних засад соціальної відповідальності бізнесу в стратегічну діяльність бізнесових структур. Останнє у змозі сприяти стрімкому соціальному розвитку на основі втілення у процес ведення власної справи етичних норм і принципів ділової культури, а також підвищити економічні результати національного господарювання, в цілому.

Суттєвою компонентою узаконення взаємодії держави, підприємництва та суспільства можна вважати наявність формальних правил і процедур, які регулюють даний процес. У свою чергу, збалансування стосунків між ними має відбуватись в умовах українських реалій з використанням досвіду провідних

світових держав. Необхідним є пошук власних моделей соціального співробітництва, втілення інноваційних механізмів у ведення бізнесу, удосконалення законодавства тощо.

Література:

1. Майстерня своєї справи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msd.in.ua/pidpriyemnicke-seredovishhe/>.

2. Германюк Н. В. Соціальна відповідальність у бізнес-діяльності / Н. В. Германюк // International Scientific Conference Innovative Potential of Socio-Economic Systems: the Challenges of the Global World, Part I, December 22-th, 2017. – Lisbon, Portugal: Baltija Publishing. – С. 14-17.

3. Стратегія сприяння розвитку СББ в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://svb.ua/sites/default/files/201309_strategiya_spriyannya_rozvitku_svb_v_ukrayini.pdf.

**Дубіщев В. П., д.е.н., професор,
Григор'єва О. В., к.е.н., доцент,
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка
м. Полтава, Україна**

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БІЗНЕСУ У РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ІНТЕГРОВАНОГО РОЗВИТКУ МІСТ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Децентралізація владних відносин в Україні є однією з ключових реформ, спрямованою на демократизацію країни на шляху до європейської інтеграції. Вже сьогодні українські міста та регіони отримали право самостійно визначати процеси свого розвитку за прикладом західноєвропейських міст. Основу соціально-економічної перебудови міст Європи складає Лейпцизька хартія «Міста Європи на шляху сталого розвитку» 2007 року, положення якої є актуальними й для забезпечення інтегрованого розвитку міст України [1].

Пілотні проекти щодо розроблення концепцій інтегрованого розвитку міст в Україні почали розроблятися з 2016 року в рамках реалізації Проекту німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) на базі чотирьох міст: Вінниці, Житомирі, Полтаві та Чернівцях. Кожне місто має свої чітко визначені стратегічні цілі розвитку, виходячи з специфіки соціального та економічного становища, виконуваних функцій, пріоритетних завдань. Проте, розробити та реалізувати подібні концепції без залучення приватних інвестицій та активної участі бізнесу неможливо.

Соціальна відповідальність бізнесу у широкому значенні сприймається як визначена позиція підприємства добровільно приймати на себе зобов'язання з реалізації значущих внутрішніх та зовнішніх програм, результати яких сприятимуть його розвитку, підвищують конкурентні переваги бізнесу у